

ARHIVA +

Europski Zagreb i duga mračna noć uokolo

Emir Imamović Pirke

pet, 19/09/2025 - 12:01

Darko Rundek na otvorenju nove sezone ZKM-a

Foto: HINA/ Daniel KASAP

Na kuverti piše adresa Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, a ispod nje, kako je i red, poštanski broj i ime grada: 10.000, Zagreb.

„Ajme, Zagreb“, govori poštanska službenicu u Šibeniku dok na omoćnicu lijepi kvadrat papira koji će se, kao potvrda isporuke, vratiti pošiljatelju, pa nastavlja: „Sutra čim završim s poslon idem gori. Jedva čekam, najiskrenije. Svi pristojni, ljubazni, mirni, nema dreke, imaš di otić, šta vidit... Viruj mi, da mogu, sutra bi se priselila. Štaš ode? Lito me ubi. Zimi još gore. Ovi naš svit... a štaš govorit. Sve ajme i kuku“.

"Zagreb je postao europski grad po svim lošim stvarima, to nije grad za odgajati katoličku obitelj. Da Tomašević dođe i kaže da će svaki dan u vrtiću objašnjavati da je 'dugina obitelj' idealna obitelj, pobunili bi se ja, žena i još pet ljudi", kazao je sredinom srpnja ove godine reper Ante Vlašić, poznatiji kao Ante Cash, rođeni Imoćanin koji je odlučio s obitelji preseliti iz glavnog grada u Zadar, baš kao što je, iz suštinski istih razloga, ali puno ranije, Marko Perković Thompson zagrebačku adresu zamijenio splitskom.

„U vrijeme kad sam odrastao, moj grad Split nije bio naročito izazovno mjesto. Bile su to sedamdesete i osamdesete, Split je

imao izvrsno kazalište, izvrstan nogomet i za tadašnje prilike dobre novine, ali po svemu drugom bio je to sivi, periferni industrijski grad, ne tako drukčiji od nekog Pittsburgha ili Sheffielda, dakle grad modrih ovratnika iz kojeg se bježi, a onda se poslije o njemu iz daljine piše proza i pjeva kvrgavi trominutni *punk*. Beograd je bio glavni grad države, tamo su stolovale ambasade i ministarstva, a Zagreb je bio tek glavni grad savezne jedinice. Pa ipak, u stvarnom, realnom životu, Zagreb je za nas bio važno mjesto, a Beograd kao da nije postojao. Prema Zagrebu, Split mi se tada činio tako malen i nezadovoljavajući. Vođen takvim osjećajem, sredinom osamdesetih upisao sam fakultet i preselio se u Zagreb. U tih šest godina nisam poput drugih Dalmoša bježao svaki petak kući, nisam hrlao na ljetne ferije niti sam se u Zagrebu okruživao zemljacima. U tih šest godina htio sam od velikog grada usisati što više, i drago mi je što sam uspio. Vidio sam uživo La Fura dels Baus i holografsku projekciju, slušao sam predavanja Luhmanna i Habermasa, čuo Nicka Cavea, izgledao Bressona i Wendersa, bio na zabranjenom koncertu Laibacha, pa godinu potom i na nezabranjenom koncertu istog Laibacha, slušao sam Radio 101 u njihovoj prvoj sezoni emitiranja, bio sam na prvom Eurokazu, na prvom festivalu gej-filmova u komunizmu i na osnivačkim konvencijama prvih demokratskih stranaka. Kad Zagreb danas reproducira *Seks i grad* i *Prijatelje*, kad otvara suši-barove i mijesi novu buržoaziju filmom i *jazzom*, ne radi li isto ono što je radio sto godina: posreduje budućnost? Nije li to dio iste njegove funkcije koja je proizvela bebe iz epruvete, Ivu Robića, TV signal, Bauerove trilere i RIZ-ov radijski prijamnik? Na ovom mjestu pokušavam osvijestiti što mi se od zagrebačke umjetnosti sviđa, i ako da, zašto. Čini mi se da čak i ta umjetnost ima veze sa ulogom Zagreba kao transmitera modernosti. Zagreb ne treba i ne može 'imati svoje'. To nije njegova bit. Njegova je bit posredništvo, u tome je velik i to je ono najvažnije što je doista 'njegovo', piše, pored ostalog, Jurica Pavičić u eseju „Drugi Zagreb“, objavljenom u već citiranoj „Knjizi o jugu“.

„To je poraz državnih institucija jer je taj festival imao sve potrebne dozvole i bio je prepoznat kao dovoljno kvalitetan jer ga financiraju relevantne državne institucije. No, unatoč tome festival se nije mogao održati jer ga je nasilno zaustavila grupa ljudi koja se ne slaže s nekim sadržajem. Ako nema drugih opcija, nama će biti čast da ugostimo festival u Zagrebu“, izjavio je gradonačelnik Zagreba, Tomislav Tomašević, komentirajući onemogućavanje održavanja festivala „Nosi se“ u Benkovcu, protiv kojeg su se, uz zapanjujuće neznanje o sadržaju manifestacije, pobunili ratni veterani predvođeni izvjesnim Nediljkom Gendom.

Za većinu građana i građanski Zagreba, kao uostalom i za većinu kontinentalaca iz Karlovca ili Požege, Osijeka ili Varaždina, Dalmacija su gradovi i mjesta uz more, dakle Dubrovnik, Split, Šibenik i Zadar, odnosno Makarska, Trogir, Primošten i Vodice.

Cijela se jedna, velika i važna regija tako svodi na mjesta za kupanje i sunčanje, skupe restorane i napućene plaže, odnosno na gradove u kojima se može i kupati i sunčati, gdje su restorani također skupi, ali se, samo treba malo truda, mogu naći plaže na kojima ne vlada tokijska gužva.

Također, cijela ta jedna, velika i važna regija, važi za carstvo desnice, utvrdu HDZ-a i percipira se kao prostor u kojem se liberalne vrijednosti trpe samo u turističkoj sezoni, kada principi uzmiču pred profitom. Izuzetak je, istina, Šibenik – koji je, kako piše Zdravko Pilić u „Slobodnoj Dalmaciji“: „neprikosnoveni bastion HDZ-a, najdesniji grad na Jadranu, ali ujedno i glavni grad hrvatske ljevice“ – no i on dobro dođe da se potvrdi pravilo.

Nije to, naravno, do kraja točno, samo što nije ni do kraja krivo. Puno prije nego će na zgradi Miljenka Jergovića osvanuti odvrtna prijetnja, grafiti sličnog sadržaja bili su na fasadama urednika i novinara splitskog „Feral Tribunea“. Kada je notorni Dražen Keleminec sa pripitom pratnjom u Zagrebu palio primjerke tjednika

srpske nacionalne manjine „Novosti“, on je tek kopirao lomaču na kojoj je u centru Splita završio jedan broj „Ferala“. U istom tom Splitu je izvođenje predstave Olivera Frlića – zbog kojeg su, kao, bili iziritirani benkovački veterani – omogućila policija, osiguravajući i publiku i ansambl. Novinarka Melita Vrsaljko u Benkovcu prolazi pakao, ali još uvijek nije doživjela užas kakav se, u sred dana i sred grada, dogodio splitskom piscu i novinaru Anti Tomiću. Osnivači Festivala alternative i ljevice Šibenik govorili su kako se FALIŠ nije dogodio Šibeniku, već se Šibenik dogodio FALIŠ-u, događaju koji bi u Splitu bio prekinut prve večeri, dok u Zadru ne bi bio niti otvoren. Nikada ih nitko iz Splita i Zadra nije demantirao.

Pokušaj održavanja festivala „Nosi se“ podsjetio je dobar dio Hrvatske, posebice kontinentalne, da postoje mjesta poput Benkovca u kojima su se opisani gradski incidenti desili u provincijskom zakašnjenju i izdanju. A postoje, itekako postoje, i dijelom su Dalmacije, samo što se o njima ne govori kao o popularnim destinacijama, festivalskim centrima, gradovima s najviše NBA košarkaša i dobrih pisaca po glavi stanovnika, u njima nema znamenitosti i ne snimaju se milenijske fotografije... Sasvim suprotno: ta, nerijetko u Domovinskom ratu okupirana ili porušena naselja u kojima su nad Hrvatima počinjeni stravični zločini, obnovljena su fizički, ali su ostala duhovne Sahare čiji se društveni život odvija u trokutu birtija-kladionica-crkva, uz rijetke promjene zbog malobrojnih gostovanja, recimo, Hrvatskog narodnog kazališta Šibenik ili onog Ecije Ojdanić.

Festival „Nosi se“ bio je, nažalost naivni, pokušaj da se zaboravljena Dalmacija približi onoj iz TV dnevnika i Vijesti iz kulture u kojima bi, slobodno se može pretpostaviti, bio prilog i o njegovom zagrebačkom održavanju, samo što ono, u suštini, ne bi imalo nikakvog smisla. Bio bi to tek jedan od mnogih javnih događaja u glavnom gradu i značio bi nešto organizatorima, dijelom sudionicima i publici koja bi ga, pored svega ostalog, odabrala. Točnije, onoj publici koju je opisala djelatnica šibenske pošte i zbog čijih se istomišljenika Ante Cash odlučio na promjenu adrese stanovanja iako, naravno, u Zagrebu može naći sebi svjetonazorski sličnih koliko god želi.

Evoluirala li iz transmitera modernosti u kontinentalno utočište za sve što je prognano s juga - u Rijeci i Istri su još uvijek samo more i cijene kao u Dalmaciji – Zagreb će prestati, kako Pavičić piše, posredovati budućnost i ostati da svijetli u mraku koji će poslije Svetog Roka bivati sve crniji i sve gušći.

Serijal tekstova iz novinarskog projekta "Južna strana" realizira se u okviru projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije za 2025.

najnovije

uto, 30/09/2025 - 10:55

Južna strana (VII): Sluge pokorne i profitabilne

uto, 30/09/2025 - 10:00

U Europi se godišnje baci hrane u vrijednosti od 130 milijardi eura

pet, 26/09/2025 - 15:42

Možemo pokrenuo peticiju za priznanje Palestine

pet, 26/09/2025 - 12:37

**Završilo drugo izdanje Zagrebačkih kvartova kulture:
četnaest kvartova, više od sto događanja, 300
izvođača i čak 30 tisuća posjetitelja**

pet, 26/09/2025 - 12:27

Činjenice su najveći neprijatelj utjehe

pet, 19/09/2025 - 12:49

**Teorija balegarskog klečanja: Pune dvije godine
poslije**

čet, 18/09/2025 - 13:26

**Aktivist romskog civilnog društva Siniša-Senad
Musić o školovanju Roma: Romski kult nevinosti
ubire jako visoku cijenu**

uto, 16/09/2025 - 15:08

**Uz studentsku pobunu u Srbiji: Dva paradoksa, dva
mita i jedna pobuna**

uto, 16/09/2025 - 11:33

Problem za ponuđeno rješenje

pon, 15/09/2025 - 14:02

Farsa uvažavanja šovinističke farse

Impressum

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa:
Nova cesta 115,

10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom
kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture ŠTO? Forum.tm, prostor za

slobodne ljude i one koji to žele postati KADA? Jučer, danas, sutra

GDJE? www.forum.tm ZAŠTO? Da bi stvari bile jasnije